

Eindrapportage Langdurige Toestemmingen

Proof of Concept 2022-2023

In opdracht van: MedMij

Datum: 1 mei

Versie: 1.0

Reinier van der Hoek, Casper van der Harst, Victor Teunissen en Ellemijn Oomes

Managementsamenvatting

1. Context

Momenteel moet een PGO-gebruiker zich authenticeren middels DigiD wanneer de PGO-gebruiker gegevens wil verzamelen (of delen) in een PGO. Deze DigiD-sessie kan 15 minuten worden gebruikt om toestemming te geven voor het uitwisselen van gegevens van de zorgaanbieder naar de PGO. Na dit (relatief korte) tijdsbestek dient een gebruiker opnieuw te authenticeren om de toestemming opnieuw vast te leggen. Dat belemmert het gebruikersproces en resulteert in een veelvuldigheid van inloggen middels DigiD en toestemming geven. Daarom is belangstelling uitgesproken door MedElkaar en MedMij om het inlogproces gebruikersvriendelijker te maken middels Langdurige Toestemmingen. MedMij heeft aan PROVES gevraagd om deze functionaliteit theoretisch te beproeven met PGO-gebruikers.

2. Doelstelling

De PoC heeft als doel om functioneel te beproeven met PGO-gebruikers wat een gebruiksvriendelijke gebruikersreis kan zijn voor het concept Langdurige Toestemmingen en om inzicht te verschaffen in de eventuele verbeteringen die kunnen worden doorgevoerd op de voorgestelde gebruikersreis voor Langdurige Toestemmingen.

3. Aanpak

Gedurende de PoC is de volgende aanpak gehanteerd:

- 1) Kick-off & ontwerpsessie: gebruiksvriendelijk ontwerp voor gebruikersreis opstellen en gewenste functionaliteiten identificeren en prioriteren
- 2) Reviewsessie: review van ontwerpen
- 3) Gebruikerssessie: PGO-gebruikers van Patiëntenfederatie reviewen mock-ups
- 4) Afronding: terugkoppeling van resultaten aan betrokkenen

4. Belangrijkste Resultaten

Onderstaande resultaten zijn behaald met de PoC:

1. Aanbevelingen voor de doorontwikkeling van de functionaliteit Langdurige Toestemmingen t.a.v. de praktische vraagstukken
2. Opstellen van generieke PGO user interface (UI) met MedMij, Patiëntenfederatie, Babyconnect en beproeving met PGO-gebruikers t.b.v. het doen van aanbevelingen voor DVP-leveranciers.
3. Eindrapportage met bevindingen en aanbevelingen, gedragen voor betrokkenen en PGO-gebruikers.
4. Informatiekaart die helpt om DVP- en DVA-leveranciers een gebruiksvriendelijke interface te laten bouwen ten behoeve van Langdurige Toestemmingen.

5. Vervolgstappen

- MedMij beoogt een verder versimpelde versie van Langdurige Toestemmingen op te nemen in het Afsprakenstelsel.
- Functionaliteit Langdurige Toestemmingen wordt meegenomen in de MedMij release van mei 2023.
- MedMij beoogt op termijn het geven van toestemmingen verder te vergemakkelijken. Potentiële onderwerpen voor de doorontwikkeling van het geven van toestemmingen:
  - Het geven van toestemming voor meerdere zorgaanbieders (met één DigiD inlog)
  - Het gebruik van een persoonsidentiteit in het PGO

Inhoudsopgave

1. Context, doelstellingen en uitgangspunten	4
2. Aanpak en resultaten	7
3. Bevindingen en aanbevelingen	10
4. Vervolgstappen	17
5. Bijlagen	19

Hoofdstuk 1

Context, doelstellingen &
uitgangspunten

Context en doelstelling

Context PoC

Momenteel moet een PGO-gebruiker zich authenticeren middels DigiD wanneer de PGO-gebruiker gegevens wil verzamelen (of delen) in een PGO. Deze DigiD-sessie kan 15 minuten worden gebruikt om toestemming te geven voor het uitwisselen van gegevens van de zorgaanbieder naar de PGO. Na dit (relatief korte) tijdsbestek dient een gebruiker opnieuw te authenticeren om de toestemming opnieuw vast te leggen. Dat belemmert het gebruikersproces en resulteert in een veelvuldigheid van inloggen middels DigiD en toestemming geven. Bijvoorbeeld tijdens het verzamelen van (zorg)gegevens bij meerdere zorgaanbieders of bij het verzamelen en delen van vragenlijsten.

Daarom is belangstelling uitgesproken door MedElkaar en MedMij om het inlogproces gebruikersvriendelijker te maken. Eén van de mogelijke oplossingen die is aangedragen is om gebruik te maken van Langdurige Toestemmingen. Hiermee legt de PGO-gebruiker voor langere tijd de toestemming vast waarmee een zorgaanbieder gegevens mag uitwisselen naar de PGO en de gebruiker zodoende minder vaak hoeft in te loggen.

Inmiddels heeft MedMij concrete technische ontwerpen gemaakt. Echter was een goede functionele beproeving met eindgebruikers erg gewenst. MedMij heeft daarom PROVES opdracht gegeven om dit te beproeven middels deze theoretische PoC.

Onderzoeksvragen PoC

1. Hoe ziet een gebruiksvriendelijke gebruikersreis eruit voor het concept Langdurige Toestemmingen op basis van de gebruikerswensen uit [Bijlage 2](#)?
  1. Welke verbeteringen kunnen worden doorgevoerd op de voorgestelde gebruikersreis?
  2. Welke alternatieve gebruikersreizen zijn mogelijk?
  3. Wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende gebruikersreizen?
2. Hoe zien de mock-up schermen eruit voor een gebruiksvriendelijke user experience?
3. Welke overwegingen en aandachtspunten hebben PGO-gebruikers bij de mock-up schermen en functionaliteiten van het concept Langdurige Toestemmingen?

Doelstellingen PoC

De PoC heeft als doel om functioneel te beproeven met PGO-gebruikers wat een gebruiksvriendelijke gebruikersreis kan zijn voor het concept Langdurige Toestemmingen, en om inzicht te verschaffen in de eventuele verbeteringen die kunnen worden doorgevoerd op de voorgestelde gebruikersreis voor Langdurige Toestemmingen.

NB: gedurende de PoC is breder gekeken naar gebruikersreizen die nu nog niet realiseerbaar zijn vanuit technisch en juridisch oogpunt, maar met het oog op toekomstige ontwikkelingen binnen MedMij mogelijk wel. In de uiteindelijke beproeving is er wel rekening gehouden met technische en juridische kaders.

Uitgangspunten

Uitgangspunten

Tijdens de PoC zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Input van leveranciers is opgehaald tijdens expertsessies die MedMij heeft georganiseerd voorafgaand aan deze PoC. MedMij heeft deze inzichten beschikbaar gesteld aan PROVES.
- UX-expert is betrokken t.b.v. gebruikersperspectief en opstellen van mock-up schermen.
- Voor de PoC zijn een aantal inhoudelijke randvoorwaarden en functionele gebruikerswensen gehanteerd. Zie hiervoor [Bijlage 1](#) en [Bijlage 2](#).
- PGO-gebruikers zijn aan de hand van een vragenlijst gevraagd om mock-up schermen en de bijbehorende flow te beoordelen. Indien alternatieve flows worden voorgesteld, kan worden gevraagd om meerdere flows te beoordelen.
- Juridische discussie-/knelpunten zijn indien van toepassing geïdentificeerd. Diepgaande juridische toetsing en raadpleging van juristen valt echter buiten scope van de PoC.

Buiten Scope

Onderstaande punten zijn niet beproefd gedurende de PoC Langdurige Toestemmingen.

- Betrekken leveranciers; dit is reeds gedaan voorafgaand aan de PoC tijdens expertsessies van MedMij
- Uitwerken technische specificaties
- Technische realisatie en technisch beproeven van Langdurige Toestemmingen
- Juridische toetsing

PROVES

Sinds 2018 voert het programma PROVES technische beproevingen (Proof of Concepts) en gecontroleerde livegangen uit voor (onder andere) MedMij. Hiermee worden nieuwe gegevensdiensten en functionaliteiten van het afsprakenstelsel beproefd in de praktijk, worden (zorg)innovaties gecontroleerd live gebracht en wordt er bijgedragen aan het door ontwikkelen van het MedMij Afsprakenstelsel.

Tijdens een Proof of Concept (PoC) wordt gekeken naar de (technische) maakbaarheid, haalbaarheid, informatiestandaarden, gemeenschappelijke voorzieningen en beveiligingsaspecten. Met een standaard werkwijze per route van PGO-leverancier, DVZA-leverancier en bronsysteem, zijn er diverse technische beproevingen uitgevoerd in de afgelopen jaren met nieuwe gegevensdiensten en functionaliteiten.

In 2019 is PROVES uitgebreid met gecontroleerde livegangen, waarin patiënten een PGO gebruiken en medische gegevens uitwisselen met zorgaanbieders. Middels ondersteuning vanuit PROVES in de vorm van projectleiding en programmamanagement worden alle stakeholders betrokken om in een regio te komen tot een begeleide uitrol van MedMij.

Hoofdstuk 2

Aanpak & resultaten

Aanpak

Fasering

De aanpak van de PoC is weergegeven in [Figuur 1](#). De volgende hoofdactiviteiten zijn daarin te onderscheiden:

- 1. Kick-off & ontwerpsessie (Babyconnect, MedMij, Patiëntenfederatie en UX-expert)**
  - Kick-off
  - Varianten van gebruikersreis identificeren
  - Gebruiksvriendelijk ontwerp voor gebruikersreis opstellen
  - Gewenste functionaliteiten identificeren en prioriteren
- 2. Reviewsessie (Babyconnect, MedMij, Patiëntenfederatie en UX-expert)**
  - Review van ontwerpen
- 3. Gebruikerssessie (PGO-gebruikers van Patiëntenfederatie, UX-expert en MedMij)**
  - 4 PGO-gebruikers tussen de 50 en 85 jaar met verschillende digitale vaardigheden van Patiëntenfederatie reviewen mock-ups
  - Evaluatie met eindgebruikers van Patiëntenfederatie
  - Vragenlijst invullen om mock-up schermen te beoordelen
- 4. Afronding**
  - Terugkoppeling van resultaten aan betrokkenen
  - Publicatie van rapportage en informatiekaart met UX-tips

Deelnemers en rollen

De deelnemers aan de PoC en hun bijbehorende rollen t.a.v. de ketenuitwisseling:

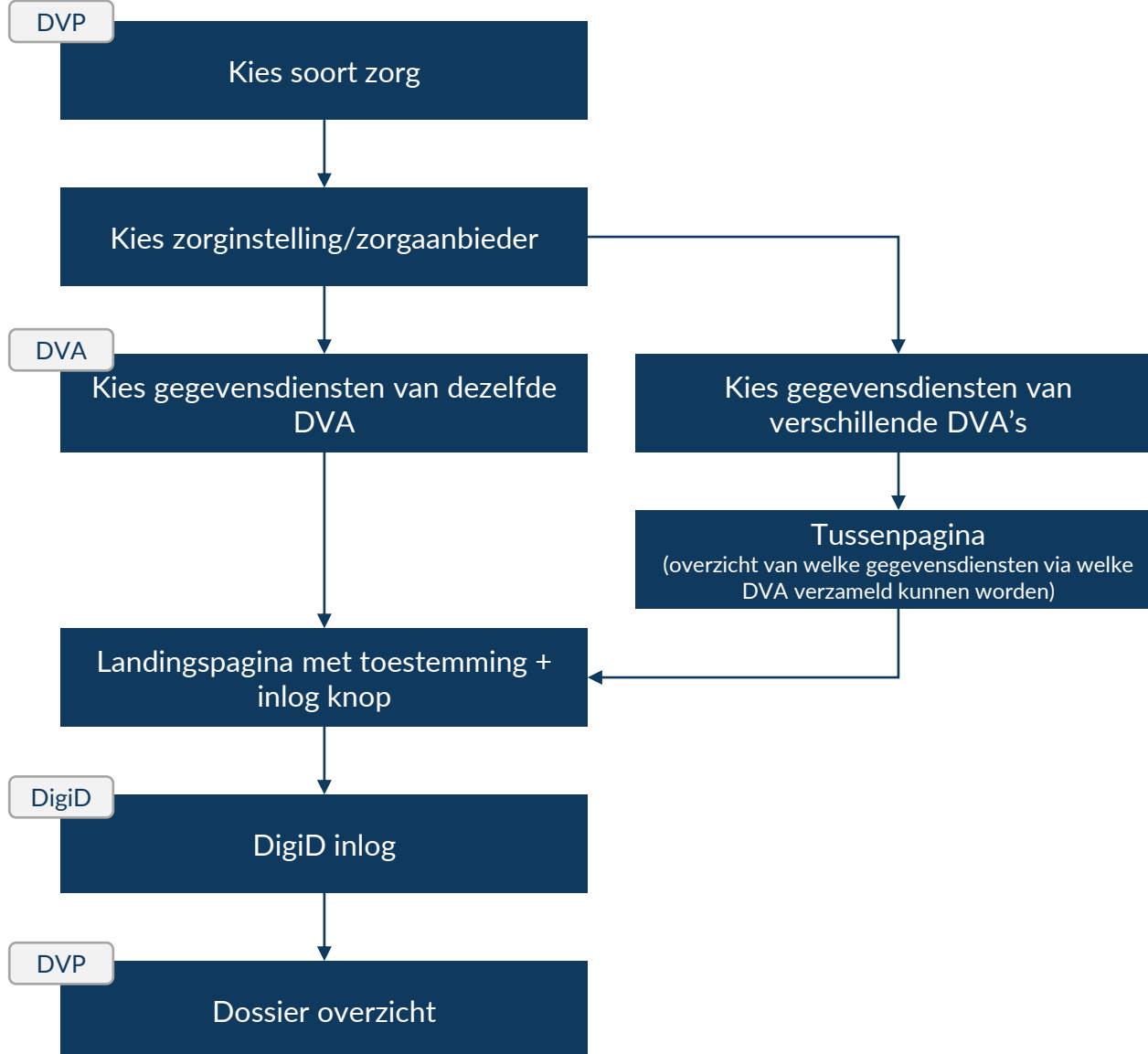
- MedMij, Babyconnect en Patiëntenfederatie hebben inhoudelijk bijgedragen aan de PoC en waren verantwoordelijk voor het leveren van input ten aanzien van open vraagstukken, de gebruikersreis en de mock-up schermen.
- Patiëntenfederatie heeft PGO-gebruikers aangedragen welke hebben deelgenomen aan de gebruikerssessie en input hebben geleverd op de voorgestelde mock-up schermen.
- UX-expert heeft ondersteund bij de functionele beproeving van het concept Langdurige Toestemmingen en heeft de mock-ups en gebruikersreis uitgewerkt.

[Figuur 1](#). Aanpak van PoC

(uitgewerkte) Flow: Tussenpagina & landingspagina + toestemming

Technisch proces Langdurige Toestemmingen

1. Persoon geeft bij DVP aan welke gegevensdienst hij/zij wenst te verzamelen
2. DVP routeert persoon naar juiste DVA('s) om toestemming vast te leggen en te authenticeren
3. Persoon definieert toestemming voor (on)bepaalde tijd, al dan niet automatisch verversen, al dan niet notificeren wanneer er nieuwe (/gewijzigde) gegevens beschikbaar zijn
4. Persoon authenticereert met DigiD en legt toestemming vast. Hiermee verstrekt de persoon opdracht aan de DVP om gegevens te verzamelen
5. Wanneer de persoon heeft gekozen voor toestemming voor (on)bepaalde tijd: de DVP verkrijgt de refresh-token met een geldigheidsduur van 6 maanden. Wanneer de persoon opnieuw gegevens wil verzamelen / de DVP automatisch gegevens voor de persoon gaat verversen, gebruikt de DVP het refresh-token om een access-token te verkrijgen van de DVA en een nieuwe refresh-token voor een volgende verzamelactie. Aan dit nieuwe refresh-token zit ook weer een nieuwe geldigheidsduur van 6 maanden (tenzij de persoon heeft aangegeven eerder toestemming te willen intrekken). Het is hiervoor niet nodig om de persoon opnieuw te laten authenticeren met DigiD.

Resultaten

- ✓ Met vertegenwoordiging van MedMij, Patiëntenfederatie en Babyconnect zijn ontwerpen gemaakt voor de gebruikersreis en voor gebruiksvriendelijke mock-up schermen
- ✓ Analyse van mogelijke varianten (zie [Bijlage 3](#))
- ✓ De gebruikersreis voor Langdurige Toestemmingen aan de hand van mock-up schermen weergegeven
- ✓ Feedback verzameld op mock-up schermen met PGO-gebruikers (zie [Bijlage 4](#)).
- ✓ Openstaande vraagstukken omtrent gebruikerswensen ter discussie gesteld en voorzien van feedback
- ✓ Bevindingen en aanbevelingen verzameld voor een gebruiksvriendelijke uitwerking van Langdurige Toestemmingen
- ✓ Eindrapportage incl. beoordeling door PGO-gebruikers op de voorgestelde mock-up schermen (klik [hier](#) voor het prototype)

Hoofdstuk 3

Bevindingen en aanbevelingen

Bevindingen en aanbevelingen

In totaal zijn er 12 bevindingen en aanbevelingen aangeleverd. De bevindingen en aanbevelingen zijn besproken met MedMij, Patiëntenfederatie en Babyconnect.

De bevindingen zijn gebaseerd op de input van de betrokkenen en een klein aantal PGO-gebruikers. Alvorens daadwerkelijk aanpassingen geadviseerd worden, wordt er aanbevolen om te onderzoeken of de opgedane bevindingen breder gedeeld worden.

De bevindingen zijn in afstemming met PoC-deelnemers geprioriteerd. Hiermee wordt aangegeven welk gewicht MedMij, Patiëntenfederatie, Babyconnect en PGO-gebruikers hangen aan het oplossen van de bevindingen voor het functioneren van de Langdurige Toestemmingen.

In [Bijlage 5](#) is een informatiekaart te vinden die eveneens separaat gepubliceerd wordt. Met de tips op deze informatiekaart kunnen DVP- en DVA-leveranciers (voor PGO interface en toestemmingsschermen resp.) de gebruikerservaring verder verbeteren.

Noodzakelijk

Bevindingen en aanbevelingen die een ernstige belemmering vormen voor succesvolle implementatie in de praktijk.

Deze rapportage bevat 2 noodzakelijke bevindingen

Ter verbetering

Bevindingen en aanbevelingen die wezenlijk bijdragen aan de doorontwikkeling van het afsprakenstelsel en drempelverlagend werken voor de implementatie en landelijke uitrol.

Deze rapportage bevat 4 bevindingen ter verbetering

Ter overweging

Bevindingen en aanbevelingen die een bijdrage kunnen leveren aan doorontwikkeling van het afsprakenstelsel en succesvol opschalen.

Deze rapportage bevat 6 bevindingen ter overweging

Bevindingen & Aanbevelingen – Noodzakelijk

Thema	Bevinding	Eigenaar	Aanbeveling
1 Omvang toestemmings proces	Proces van Langdurige Toestemmingen vraagt om veel handelingen PGO-gebruikers geven aan dat ze vinden dat ze momenteel veel stappen moeten doorlopen en veel vragen moeten beantwoorden om langdurig toestemming te kunnen geven.	MedMij	Zorg dat de PGO-gebruiker kan kiezen voor een aanbevolen en/of meest gebruikte optie, waardoor ze minder vragen hoeven te beantwoorden en handelingen hoeven te verrichten.
2 Begrijpbaarheid tekst	PGO-gebruikers ervaren de vragen bij het geven van Langdurige Toestemmingen als complex. Er worden nu verschillende termen gebruikt die voor eindgebruikers moeilijk te begrijpen en lastig/dubbel te interpreteren zijn. Het gaat hierbij vaak om MedMij-jargon, technische termen of uitleg voor abstracte concepten die veel bewoording nodig hebben. Bijvoorbeeld: 'gegevenssoort', 'toekomstige gegevens', 'gegevensuitwisseling'.	MedMij	Onderzoek met een UX-writer wat begrijpelijke termen zijn om te gebruiken in de schermen, neem dit mee in de advisering naar DVP- en DVA-leveranciers en herevalueer teksten met PGO-gebruikers. Ga na wat de juridische impact is van deze (aangepaste) termen.

Bevindingen & Aanbevelingen – Ter verbetering

Thema	Bevinding	Eigenaar	Aanbeveling
3 Proces van toestemming geven	<p>Veelvuldig toestemming geven met dezelfde gebruikersinstellingen PGO-gebruikers geven aan dat ze bij het geven van Langdurige Toestemmingen bij voorkeur keer op keer voor dezelfde instellingen willen kiezen. Momenteel is het veel werk om telkens opnieuw toestemming te geven. Graag zien PGO-gebruikers een mogelijkheid in het PGO voor het vastleggen van standaardinstellingen die herhaaldelijk kunnen worden toegepast bij het geven van toestemming zonder tussenkomst van de gebruiker.</p>	MedMij	<p>Onderzoek de mogelijkheid om standaardinstellingen te definiëren in een PGO en de toepassing hiervan bij het geven van toestemming. Houdt hierbij rekening met vereisten en (toekomstige) ontwikkelingen op de volgende vlakken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juridisch: of dat het al dan niet wettelijk is toegestaan dat een PGO-gebruiker niet expliciet aangeeft/aanvinkt waarvoor hij/zij toestemming geeft • Technisch: of het al dan niet mogelijk is om deze instellingen toe te passen bij de DVA gedurende het proces waarmee toestemming wordt vastgelegd • Identiteit: op termijn wordt wellicht het gebruik van een (gepseudonimiseerde) identiteit in de PGO mogelijk. Dit geeft zekerheid over de identiteit van de PGO-gebruiker, en daarmee zekerheid over wie de standaardinstellingen voor toestemming heeft vastgelegd. Ga na of dit voldoende grondslag is om deze standaardinstellingen te gebruiken bij het geven van toestemming. • Implementatie: denk na over welke vereisten hiermee worden gesteld aan de implementatie bij DVP's en DVA's.
4 Begrijpbaarheid tekst	<p>Verskil toestemming geven en (automatisch) verversen van gegevens PGO-gebruikers vinden het moeilijk om onderscheid te maken tussen het toestemming geven voor een bepaalde termijn versus het (automatisch) verversen van gegevens. Men krijgt de indruk dat bij het geven van toestemming voor onbepaalde tijd, hier al wordt bedoeld dat gegevens automatisch worden verversd.</p>	MedMij en DVP's	<p>Duid aan wat een handeling inhoudt én wat de gevolgen daarvan zijn. Bij het geven van toestemming met een bepaalde duur heeft dit impact op het aantal keer dat een gebruiker nog moet inloggen met DigiD, bij het handmatig/automatisch verversen heeft dit impact op de mate waarin het PGO up-to-date is (t.o.v. het dossier van de zorgverlener).</p>

Bevindingen & Aanbevelingen – Ter verbetering

Thema	Bevinding	Eigenaar	Aanbeveling
5 Gewenste functionaliteit en proces	Expliciet toestemming geven bij DVA zorgt voor meer stappen Vanuit een juridisch oogpunt is het verplicht dat de toestemmingen worden vastgelegd bij de DVA. Dit is voor PGO-gebruikers niet logisch en zij moeten hierdoor meer stappen doorlopen waardoor het proces complex wordt.	MedMij	Ga na met juristen wat er mogelijk is en/of wat eventuele aanpassingen zijn om expliciet toestemming geven makkelijker te maken. Hierbij is het voor de gebruiker wenselijk om alle instellingen voor het geven van toestemmingen op één plek te geven, waarna bij meerdere zorgaanbieders en/of DVA's gegevens kunnen worden opgehaald. Voorkom hierbij dat per DVA opnieuw dezelfde instellingen moeten worden ingevoerd.
6 Gewenste functionaliteit	Toestemming wijzigen of toestemming intrekken Momenteel krijgt een PGO-gebruiker de optie om de gegeven toestemmingen te wijzigen. Het concept Langdurige Toestemmingen maakt nu alleen mogelijk om toestemmingen in te trekken, waarna een gebruiker zelf opnieuw toestemming moet gaan vastleggen. Dit vereist dat PGO-gebruikers hetzelfde proces opnieuw doorlopen, terwijl zij bij 'het wijzigen van toestemming' verwachten dat dit met één klik gedaan kan worden.	MedMij	Onderzoek of het ook mogelijk is om toestemmingen te wijzigen i.p.v. meteen helemaal opnieuw moeten beginnen met toestemming geven of wijzig de bewoording van deze stap in het proces van toestemming geven.

Bevindingen & Aanbevelingen – Ter overweging

Thema	Bevinding	Eigenaar	Aanbeveling
7 Implementatie en gewenste functionaliteit	<p>Notificatie nieuwe/gewijzigde beschikbare gegevens Gebruikers willen graag per mail of push-bericht geïnformeerd worden van nieuwe of gewijzigde gegevens in de PGO.</p>	DVP's	Adviseer DVP-leveranciers om meldingen in de vorm van een mail of push-bericht te sturen naar PGO-gebruikers wanneer er nieuwe of gewijzigde beschikbare gegevens zijn. Geef gebruikers zelf de keuze hoe vaak en wanneer (bijvoorbeeld alleen bij nieuwe gegevens) zij deze melding willen ontvangen.
8 Implementatie en gewenste functionaliteit	<p>Inhoud notificatie nieuwe/gewijzigde beschikbare gegevens Gebruikers willen in deze melding graag de volgende informatie terug zien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tijdstip gegevens beschikbaar/uitgewisseld • Van welke zorgaanbieder de gegevens komen • Welke gegevensdienst op te halen is • Dat er gegevens voor een specifieke gegevensdienst beschikbaar/opgehaald zijn • Doorklink link naar het PGO 	DVP's	Overweeg om deze punten te verwerken in de notificatie die PGO-gebruikers ontvangen als er nieuwe/gewijzigde beschikbare gegevens zijn.
9 Implementatie	<p>Toestemming beschikbaar bij verwijderen PGO PGO-gebruikers vragen zich af wat er met hun toestemming gebeurt als zij hun account bij een PGO verwijderen.</p>	DVP	Communiceer naar PGO-gebruikers in welke gevallen hun toestemming (automatisch) wordt beëindigd.

Bevindingen & Aanbevelingen – Ter overweging

	Thema	Bevinding	Eigenaar	Aanbeveling
10	Implementatie	<p>Slapende accounts Als PGO-gebruikers hun PGO een bepaalde tijd niet hebben gebruikt, zal hun PGO-account inactief worden (in het concept Langdurige Toestemmingen notificert de PGO hiervoor de DVA, waardoor de vastgelegde toestemming bij de DVA beëindigd wordt). Dit betekent dat zij opnieuw toestemming moeten geven als ze weer inloggen na deze periode. PGO-gebruikers geven aan dat ze liever tijdig een melding ontvangen als hun PGO op inactief wordt gesteld. Op deze manier kunnen zij weer inloggen voordat dit gebeurt en hoeven ze niet opnieuw alle stappen van toestemming geven te doorlopen.</p>	DVP	Bericht de PGO-gebruiker (ruim) voordat hun PGO op inactief wordt gezet zodat zij tijdig kunnen inloggen en niet opnieuw alle stappen van toestemming geven moeten doorlopen.
11	Begrijpbaarheid tekst	<p>Automatisch verversen vereist toelichting op bepaalde situaties Automatisch verversen kan voor een PGO-gebruiker onwenselijk zijn in bepaalde situaties, bijvoorbeeld om te voorkomen dat de PGO-gebruiker al medische gegevens ziet voordat hij/zij met een zorgverlener gesproken heeft. Bij het geven van automatische toestemming kan een patiënt nog niet op bedacht zijn op dergelijke situaties, terwijl de gebruiker naar verwachting wel deze optie voor automatisch verversen zal kiezen vanuit het oogpunt van gemak.</p>	MedMij en DVP's	Overweeg om nadere duiding te geven aan de PGO-gebruiker over de situaties waarin automatisch verversen al dan niet gewenst kan zijn.
12	Gewenste functionaliteit	<p>Gegevens archiveren Tijdens de gebruikerssessie gaf een PGO-gebruiker aan graag de mogelijkheid te hebben om gegevens die bijvoorbeeld van langer dan vijf jaar geleden zijn te archiveren. Deze gegevens kunnen beschikbaar blijven in de PGO, maar zijn verplaatst naar het archief zodat deze niet direct te zien zijn in het PGO-dossier.</p>	DVP's	Onderzoek of het mogelijk is om bepaalde gegevens te archiveren in het PGO.

Hoofdstuk 4

Vervolgstappen

Vervolgstappen

- MedMij beoogt een verder versimpelde versie van Langdurige Toestemmingen op te nemen in het Afsprakenstelsel.
- Functionaliteit Langdurige Toestemmingen wordt meegenomen in de MedMij release van mei 2023.
- MedMij beoogt op termijn het geven van toestemmingen verder te vergemakkelijken. Potentiële onderwerpen voor de doorontwikkeling van het geven van toestemmingen:
  - Het geven van toestemming voor meerdere zorgaanbieders (met één DigiD inlog)
  - Het gebruik van een persoonsidentiteit in het PGO

Hoofdstuk 5

Bijlagen

Bijlage 1. Inhoudelijke randvoorwaarden

De volgende inhoudelijke randvoorwaarden zijn van toepassing voor het concept Langdurige Toestemmingen:

- Een PGO-gebruiker moet op hoog niveau zijn geauthentiseerd, of op het op dat moment geaccepteerde niveau binnen de zorg, voordat de PGO-gebruiker voor onbepaalde tijd toestemming kan geven voor de uitwisseling van gegevens.
- Toestemmingen worden vastgelegd bij de DVA die de uitwisseling verzorgt voor de zorgaanbieder aan wie de toestemming wordt gegeven.
- Een bewijs van toestemming moet naar de PGO worden gestuurd.
- Toestemmingen moeten voldoen aan de eisen vanuit de AVG.

Bijlage 2. Functionele gebruikerswensen

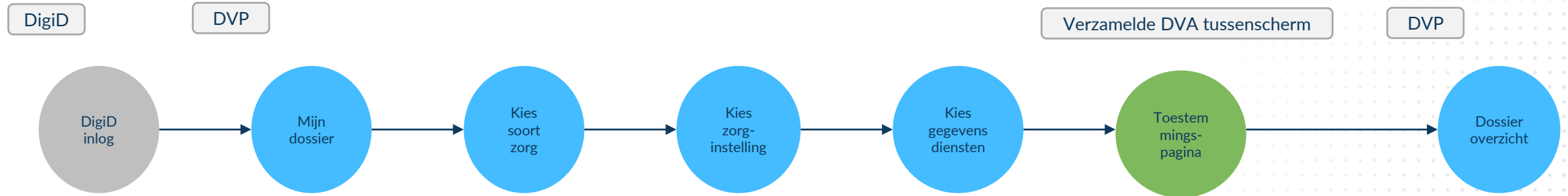
In onderstaande gebruikerswensen wordt met 'toestemming voor uitwisseling' bedoeld dat er toestemming wordt gegeven voor het uitwisselen van gegevens van (zorg)aanbieder aan naar PGO.

1. Als persoon wil ik de volgende toestemmingen kunnen geven voor de uitwisseling van gegevens:
  - a. Toestemming 1: de zorgaanbieder mag voor (on)bepaalde tijd uitwisselen
  - b. Toestemming 2: de zorgaanbieder mag via de PGO de PGO-gebruiker notificeren over wijzigingen in het dossier van de PGO-gebruiker bij de zorgaanbieder
  - c. Toestemming 3: de PGO mag gegevens automatisch uitwisselen met zorgaanbieder zonder tussenkomst PGO-gebruiker
2. Als persoon wil ik voor de uitwisseling van gegevens toestemming geven voor bepaalde of onbepaalde tijd.
  - a. Voor één of meerdere gegevensdiensten die de zorgaanbieder aanbiedt via de dezelfde DVA
  - b. Bij toestemming voor bepaalde tijd is de periode instelbaar door de PGO-gebruiker
3. Als persoon wil ik in mijn PGO een overzicht kunnen inzien van alle door mij gegeven toestemmingen voor de betreffende PGO
  - a. Toestemmingen moeten hier kunnen worden ingetrokken vanuit dit overzicht
  - b. Toestemmingen worden (automatisch) ingetrokken bij het beëindigen van de gebruikersovereenkomst met de PGO/stopzetten van PGO-account
  - c. Toestemmingen worden (automatisch) ingetrokken bij het overlijden van de PGO-gebruiker
  - d. Voor 'slapende' accounts worden toestemmingen (automatisch) ingetrokken of mag na bepaalde tijd geen gegevensuitwisseling meer plaatsvinden zonder tussenkomst van de PGO-gebruiker
  - e. De PGO geeft opdracht aan de DVA om de toestemming te beëindigen wanneer één van bovenstaande situaties zich voordoet. Zodoende zullen geen gegevens meer worden uitgewisseld tussen de betreffende aanbieder en PGO
  - f. De DVA registreert een ingetrokken toestemming
4. Als persoon wil ik worden:
  - a. Geattendeerd op (gelukke) gegevensuitwisselingen met een aanbieder
  - b. Genotificeerd worden op wijzigingen in mijn dossier, onder voorwaarde dat ik geen toestemming heb gegeven voor automatische uitwisseling of automatische uitwisseling niet mogelijk is.
  - c. Geattendeerd wanneer een PGO, DVA of aanbieder een bepaalde gegevensdienst niet meer ondersteund waarvoor ik toestemming voor gegevensuitwisseling heb gegeven
5. Als persoon wil ik dat mijn PGO periodiek gegevens uitwisselt met de door mij aangegeven aanbieders, zodat mijn PGO mijn dossier up-to-date kan houden
6. Als persoon wil ik bij mijn gegevens in mijn PGO een vermelding hebben wanneer deze gegevens zijn opgehaald en/of een overzichtsscherm van succesvolle uitwisselingen kunnen inzien

Bijlage 3: Varianten van gebruikersreis (1/4)

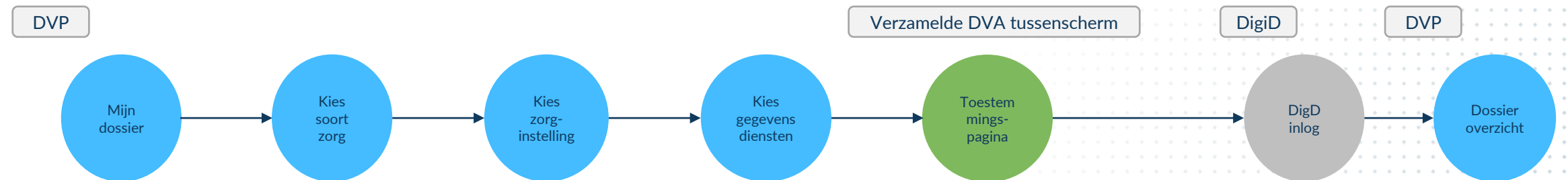
Optie 1: vooraf inloggen met DigiD

Technisch niet realiseerbaar omdat in het persoonsdomein nog niet mag worden gewerkt met de persoonsidentiteit.

Optie 1: vooraf "normaal" inloggen, tussendoor inloggen met DigiD

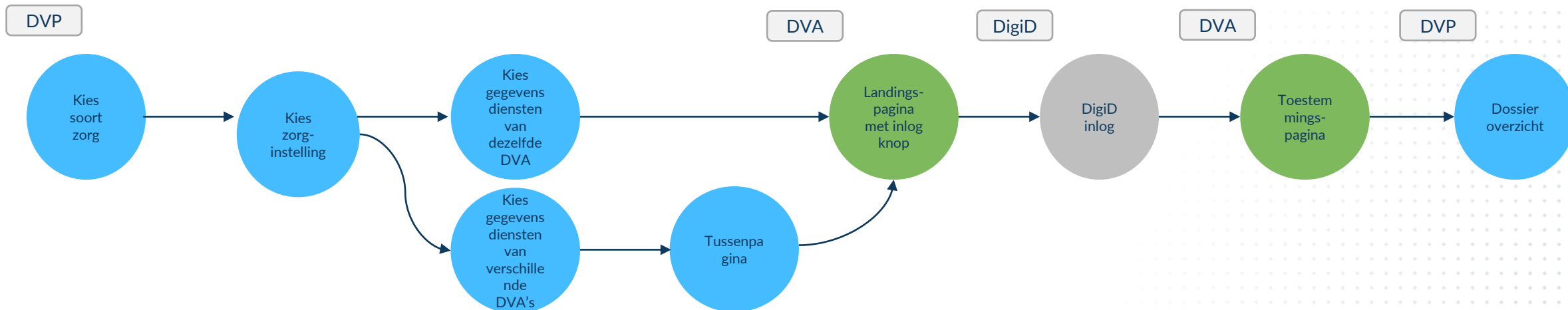
Technisch realiseerbaar. Flow is verder uitgewerkt in optie 3 en 4.

Bijlage 3: Varianten van gebruikersreis (2/4)

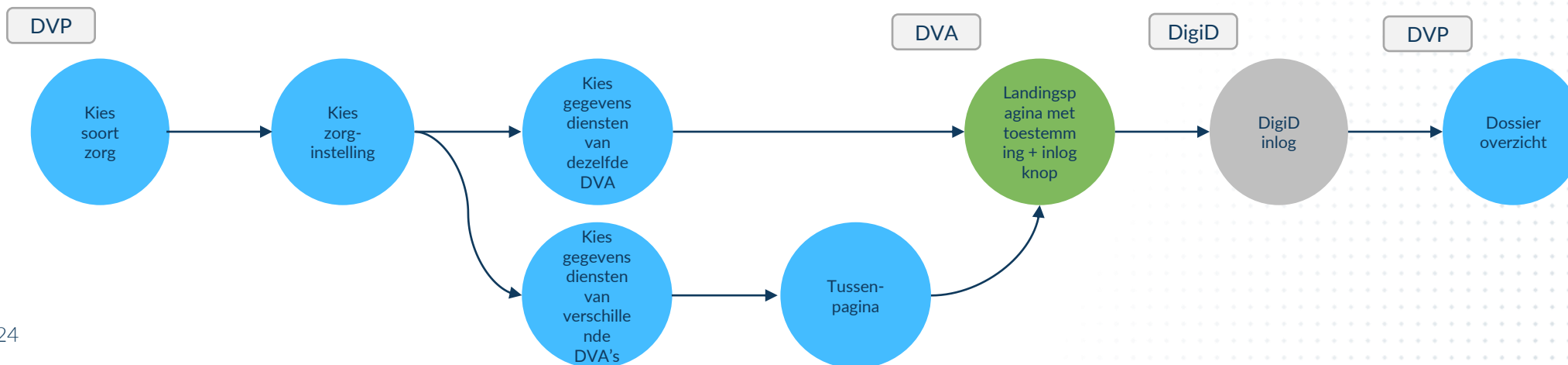
Optie 3: Tussenpagina

Bevat een tussenpagina. Een tussenpagina is de overzichtspagina van verschillende gegevensdiensten bij tenminste één zorgaanbieder (wel bij verschillende DVA's).

Optie 4: Tussenpagina & landingspagina + toestemmingen

Optie 4 is de flow die is beproefd en geëvalueerd met PGO-gebruikers van Patiëntenfederatie tijdens gebruikerssessie.

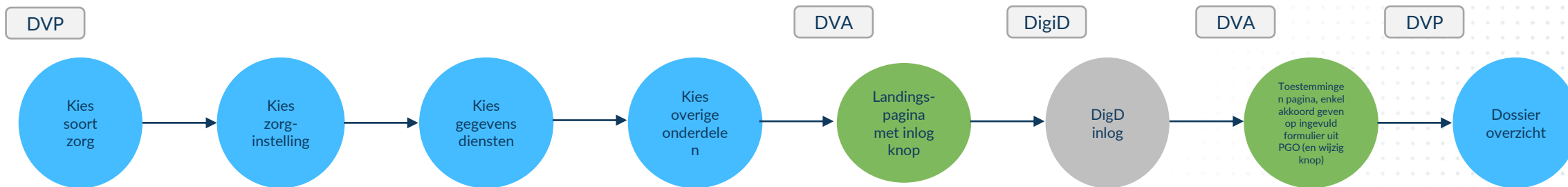

Bijlage 3: Varianten van gebruikersreis (3/4)

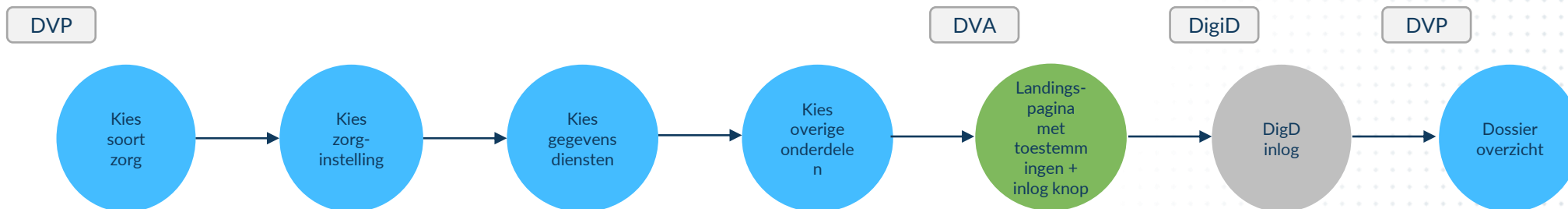
Optie 5: Keuzeformulier bij de PGO

Niet technisch realiseerbaar omdat het niet mogelijk is om toestemmingen vast te leggen bij de DVP. Dit moet bij de DVA gebeuren.

Optie 6: Keuzeformulier bij de PGO & landingspagina + toestemmingen

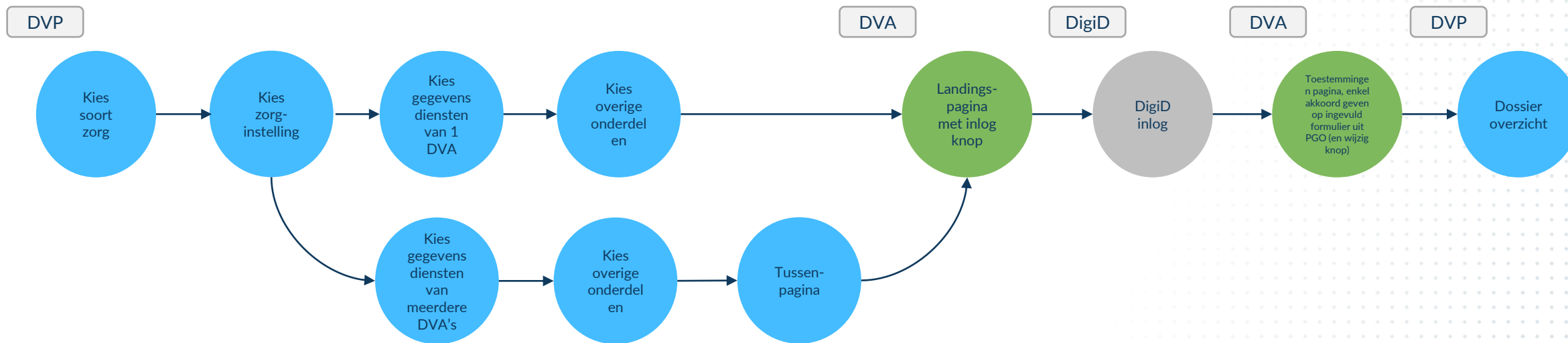
Niet technisch realiseerbaar omdat het niet mogelijk is om toestemmingen vast te leggen bij de DVP. Dit moet bij de DVA gebeuren.

Bijlage 3: Varianten van gebruikersreis (4/4)

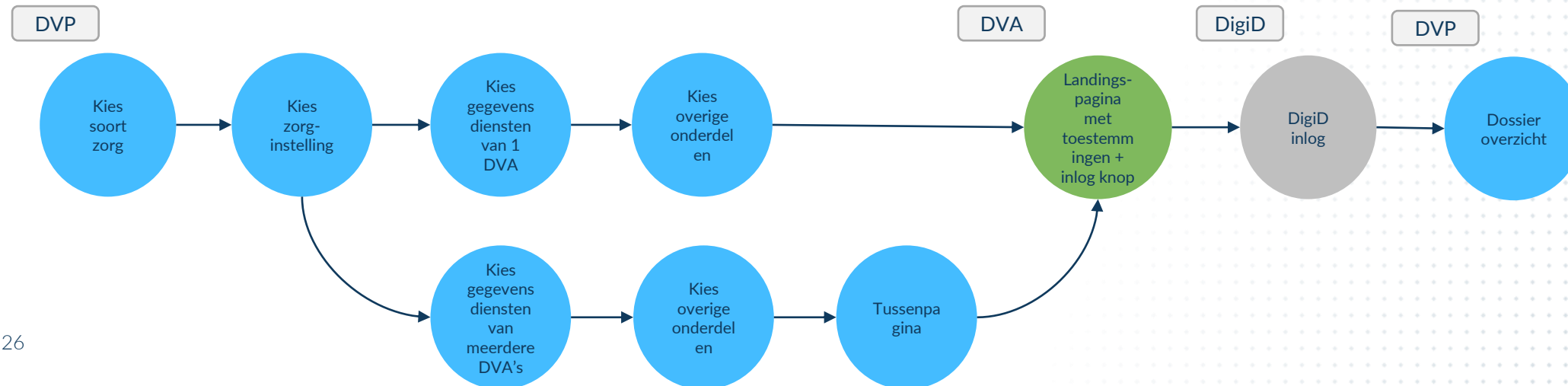
Optie 7: Keuzeformulier bij de PGO & tussenscherm

Niet technisch en juridisch realiseerbaar omdat het niet mogelijk/toegestaan is om gebruikersinstellingen mee te geven aan DVA om toestemming vast te leggen.

Optie 8: Keuzeformulier bij de PGO & tussenscherm & landingspagina + toestemmingen

Niet technisch en juridisch realiseerbaar omdat het niet mogelijk/toegestaan is om gebruikersinstellingen mee te geven aan DVA om toestemming vast te leggen.

Bijlage 4

Bevindingen gebruikerswensen

Leeswijzer

Aan PGO-gebruikers is gevraagd om de mock-up schermen te beoordelen op 5 onderdelen. PGO-gebruikers hebben hun perspectief vastgelegd middels een online vragenlijst. De uitwerking hiervan is te vinden op de volgende pagina's.

Sectie 1: Gebruiksvriendelijkheid

Vraag	Reactie PGO-gebruikers
Hoe vind je de nieuwe manier van toestemming geven?	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer moeilijk (n = 1) • Moeilijk (n = 1) • Neutraal (n = 1) • Makkelijk (n = 1)
Waarom vind je dit?	<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijk, maar kan me voorstellen dat het voor ouderen lastig is (n = 1) • Teveel keuzes en toestemming zou ik onder instellingen (in PGO) zetten (n = 1) • Als nieuwe PGO-gebruiker is het een eindeloze reeks met allemaal vragen (n = 1) • Het lukt wel maar ik kan me voorstellen dat het voor groepen moeilijk is (n = 1)
Zijn er nog dingen onduidelijk of ontbreken er dingen in de schermen die je hebt gezien?	<ul style="list-style-type: none"> • Graag een optie om alle instellingen te wissen (n = 1) • Te veel keuzes. Graag in één keer alle instellingen voor alle zorgaanbieders vastleggen (n = 1) • Het is zo nieuw dat ik het nog niet kan begrijpen (n = 1)
Is deze manier van toestemming geven beter dan de oude manier van toestemming geven?	<ul style="list-style-type: none"> • Ja (n = 3) • Weet ik niet (n = 1)

Sectie 2: Melding nieuwe/gewijzigde beschikbare gegevens

Vraag	Reactie PGO-gebruikers
Stelling: ik vind het fijn om een melding te ontvangen als er nieuwe (en gewijzigde) gegevens bij de zorgaanbieder beschikbaar zijn die opgehaald kunnen worden in mijn PGO	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer eens (n = 4)
Welke informatie wil je zien in de melding?	<ul style="list-style-type: none"> • Van welke zorgaanbieder de gegevens komen (n = 3) • Soort gegevens (n = 3) • Enkel dat er gegevens beschikbaar/opgehaald zijn (n = 3) • Tijdstip gegevens beschikbaar/uitgewisseld (n = 2) • Doorklinklink naar PGO (n = 2)
Op welke manier wil je een melding krijgen?	<ul style="list-style-type: none"> • Push-melding (n = 3) • Mail (n = 2)
Hoe vaak wil je een melding krijgen als er nieuwe informatie beschikbaar is?	<ul style="list-style-type: none"> • Een keer per dag (n = 2) • Alleen op het moment dat er nieuwe gegevens beschikbaar zijn (n = 2)

Sectie 3: Toestemming geven

Vraag	Reactie PGO-gebruikers
Stelling: ik snap de teksten in dit scherm	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer eens (n = 2) • Neutraal (n = 2)
Welke teksten vind je niet duidelijk?	<ul style="list-style-type: none"> • Voor ouderen is dit lastig te begrijpen (n = 1) • Alleen het kopje 'beschikbare gegevens' is duidelijk (n = 1)
Waarom vind je deze teksten niet duidelijk?	<ul style="list-style-type: none"> • Teksten zijn te algemeen (n = 1) • Er zijn teveel keuze mogelijkheden waarvan ik de achtergrond informatie niet helemaal begrijp (n = 1) • Voor mij erg duidelijk (n = 1)
Wat kan er verbeterd worden aan dit scherm/deze uitleg?	<ul style="list-style-type: none"> • Beetje meer kleur (n = 1) • De schermen bevatten nu teveel tekst (n = 1) • Dat het standaard alle gegevens aanreikt en dat ik eventueel later een keuze kan maken of ik gegevens wel of niet wil zien (n = 1)

Sectie 4: Gegeven toestemmingen

Vraag	Reactie PGO-gebruikers
Welke informatie mis je binnen het PGO in het overzicht van je gegeven toestemmingen?	<ul style="list-style-type: none"> • De optie om informatie te wissen (n =1) • Het is nog niet duidelijk geworden wat het totale beeld is. Ik kan er onvoldoende doorheen op dit moment (n = 1) • Niets (n = 1)
Welke informatie [in dit overzicht] vind je overbodig?	<ul style="list-style-type: none"> • Het is nog niet duidelijk geworden wat het totale beeld is. Ik vind het lastig om de stappen te doorlopen nu (n = 1) • Niets, het is duidelijk (n =1)

Sectie 5: Slapende accounts

Vraag	Reactie PGO-gebruikers
Stelling: ben je het ermee eens dat je toestemming automatisch wordt ingetrokken en dat je deze opnieuw moet vastleggen voor het ophalen van je gegevens?	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer eens (n = 3) • Eens (n = 1)
Stel dat je mocht kiezen, na welke duur zouden je toestemming moeten worden ingetrokken (waardoor je opnieuw moet inloggen met je DigiD om gegevens op te halen)?	<ul style="list-style-type: none"> • Na 1 jaar (n = 3) • Na 6 maanden (n = 1)

Bijlage 5. Tips implementatie functionaliteit Langdurige Toestemmingen

Context

Momenteel moet een PGO-gebruiker zich authenticeren middels DigiD wanneer de PGO-gebruiker gegevens wil verzamelen (of delen) in een PGO. Deze DigiD-sessie kan 15 minuten worden gebruikt om toestemming te geven voor het uitwisselen van gegevens van de zorgaanbieder naar de PGO. Na dit (relatief korte) tijdsbestek dient een gebruiker opnieuw te authenticeren om de toestemming opnieuw vast te leggen. Dit proces is niet erg gebruiksvriendelijk. Daarom is de wens uitgesproken om het inlogproces gebruikersvriendelijker te maken. Eén van de mogelijke oplossingen die is aangedragen is om gebruik te maken van Langdurige Toestemmingen. Hiermee legt de PGO-gebruiker voor langere tijd de toestemming vast waarmee een zorgaanbieder gegevens mag uitwisselen naar de PGO en zodoende de gebruiker minder vaak hoeft in te loggen.

Deze informatiekaart biedt een overzicht van hoe de functionaliteit Langdurige Toestemmingen overzichtelijk en gebruiksvriendelijk geïmplementeerd kan worden door een DVP en DVA. De mock-ups zijn opgesteld in samenwerking met een UX-expert, MedMij, Patiëntenfederatie en Babyconnect. Na opstellen zijn deze mock-ups voorzien van feedback die terug te lezen is in de tips en PoC-bevindingen.

Stap 1 Nieuwe gegevens ophalen

PGO ☰

Haal nieuwe gegevens op

Zorginstellingen selecteren

Type Huisarts (32) Apotheek (4) Fysiotherapeut (10) Ziekenhuis (0)

Sorteer op:

4 resultaten voor 'Greev'

Huisartsenpraktijk De Greev Huisarts Utrecht, 0,1 km	<input type="button" value="Deselecteer"/>
Greeven, R.J. Apotheek Utrecht, 0,2 km	<input type="button" value="Selecteer"/>
Droogh-de Greeve, K.E. Huisarts Utrecht, 0,4 km	<input type="button" value="Selecteer"/>
Greeven, F.P. Apotheek Utrecht, 3,1 km	<input type="button" value="Selecteer"/>

Geselecteerde zorginstellingen

Huisartsenpraktijk De Greev
Huisarts, Utrecht

1 zorginstelling geselecteerd

UX-tip

- Om het voor een PGO-gebruiker zo gebruiksvriendelijk mogelijk te maken...
- Maak het proces minder lang of knip vragen op voor de PGO-gebruiker
  - Vermijd het gebruik van vage/technische termen en MedMij-jargon: 'gegevenssoort', 'toekomstige gegevens', 'gegevensuitwisseling'.

Bijlage 5. Tips implementatie functionaliteit Langdurige Toestemmingen

Vervolg

- MedMij beoogt een verder versimpelde versie van Langdurige Toestemmingen op te nemen in het Afsprakenstelsel. Hierdoor worden naar verwachting vereisten gesteld aan de toestemmingsschermen van DVA's in plaats van voorschriften voor hoe deze schermen eruit moeten zien.
- Functionaliteit Langdurige Toestemmingen wordt meegenomen in de MedMij release van mei 2023.
- MedMij beoogt op termijn het geven van toestemmingen verder te vergemakkelijken. Potentiële onderwerpen voor de doorontwikkeling van het geven van toestemmingen:
  - Het geven van toestemming voor meerdere zorgaanbieders (met één DigiD inlog)
  - Het gebruik van een persoonsidentiteit in het PGO

UX-tip

Om de PGO-gebruiker meer controle te geven...

- Biedt de mogelijkheid om aanbevolen instellingen te kiezen
- Communiceer duidelijk naar de PGO-gebruiker over hoe het wijzigen van toestemmingen werkt
- Notificeer een PGO-gebruiker ruim voordat zijn/haar account inactief/slapend wordt

Stap 2 Toestemming beheren

PGO

Beheer jouw toestemmingen

Toestemming tot ophalen gegevens

Huisartsenpraktijk De Greev

Gegevens automatisch opgehaald | Notificaties uitgeschakeld | Toestemmingen intrekken | Toestemmingen wijzigen

Toestemming geldig t/m 30-04-2035

Huisartsengegevens

Documenten

Gegevens handmatig opgehaald | Notificaties ingeschakeld | Toestemmingen intrekken | Toestemmingen wijzigen

Toestemming geldig voor onbepaalde tijd

Vaccinatiegegevens

Utrecht Medisch Centrum

Gegevens automatisch opgehaald | Notificaties uitgeschakeld | Toestemmingen intrekken | Toestemmingen wijzigen

Toestemming geldig voor onbepaalde tijd

Integrale zwangerschapskaart

Documenten

Stap 3 Toestemming geven

Huisartsenpraktijk De Greev

Zorggegevens ophalen bij Huisartsenpraktijk De Greev

Je wil zorggegevens bij Huisartsenpraktijk De Greev delen met (naam pgo). Hiervoor moet jij eerst toestemming geven tot het uitwisselen van jouw gegevens.

Welk soort zorggegevens wil je ophalen?

Selecteer alles

Alle beschikbare gegevens

Integrale zwangerschapskaart

Documenten

Vaccinatiegegevens

Toekomstige gegevens

Gegevens die in de toekomst beschikbaar worden voor uitwisseling

Voor hoe lang geef je toestemming om gegevens te delen?

Onbepaalde tijd

Je hoeft pas weer met DigiD in te loggen wanneer de toestemming is beëindigd.

Ophalen t/m

Je hoeft pas weer met DigiD in te loggen na deze datum of wanneer de toestemming eerder is beëindigd.

Alleen deze sessie

De volgende keer dat je je gegevens wil ophalen moet je weer inloggen met DigiD

Hoe wil je dat deze zorggegevens in je pgo gezet worden?

Automatisch

Wanneer er nieuwe gegevens in (naam pgo) gezet kunnen worden, gebeurt dit vanzelf en hoef jij niks te doen.

Handmatig

Je moet handmatig de gegevens in (naam pgo) zetten met een ophaal knop. Wanneer er nieuwe gegevens in (naam pgo) gezet kunnen worden kan je er voor kiezen hier een melding van te krijgen.

Toestemming geven

Ik geef Huisartsenpraktijk De Greev toestemming om de geselecteerde gegevens in (naam pgo) te zetten.

Ja, ik geef toestemming

Heb je nog geen DigiD? [Vind hier meer informatie.](#)

Om toestemming te geven aan (naam zorgaanbieder) log je in met je DigiD. Zo bewijs je wie je bent. Deze zorgaanbieder heeft gegevens over je gezondheid.

Voor de verbinding met de computer van je zorgaanbieder heeft Stichting MedMij strenge regels gemaakt. (naam pgo) volgt deze regels. Als je toestemming hebt gegeven, kun je je gegevens in je PGO zetten via de veilige MedMij-verbinding.